

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๔๘

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคก้าวหน้า

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคก้าวหน้า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคก้าวหน้าใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โดยจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินในรอบปี ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖ ไม่เป็นไปตามความเป็นจริง จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคก้าวหน้าตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบ ได้ความว่า

พรรคก้าวหน้าได้รับจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาพรรคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ เป็นเงินจำนวน ๑๖๕,๖๐๐ บาท และประจำปี ๒๕๔๖ เป็นเงินจำนวน ๑๕,๒๐๐ บาท โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แบ่งการโอนเงินออกเป็น ๔ งวดๆ ละ ๓ เดือน ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง เมื่อพรรคได้รับโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาแล้ว พรรคต้องดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการโอนเงิน และพรรคต้องรายงานการส่งเงินพร้อมทั้งเอกสารการส่งเงินหรือโอนเงินหรือการรับเงินของสาขา ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พรรคได้ดำเนินการ และต้องจัดทำบัญชี และลงบัญชี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ ด้วย

(๑) ในปี ๒๕๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาพรรคให้พรรคก้าวหน้า รวม ๔ งวด เป็นเงิน ๘๕,๐๐๐ บาท ดังนี้

งวดที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๒๓ สาขา เป็นเงิน ๔๑,๔๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงิน

ให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๑ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๘๐๐ บาท ส่วนเงินที่เหลือ ๒๑,๖๐๐ บาท พรรคได้ส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแล้ว

งวดที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๑ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๘๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๑ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๘๐๐ บาท

งวดที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๑ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๘๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท พร้อมคืนเงินของสาขาพรรคลำดับที่ ๑๐ จำนวน ๑,๘๐๐ บาท เนื่องจากกรรมการลาออกทั้งคณะไม่มีผู้ลงนามรับเงิน

งวดที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้วจำนวน ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท

พรรคก้าวหน้าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามมาตรา ๖๒ ว่า “พรรคก้าวหน้าได้เบิกจ่ายและโอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้แก่สาขาพรรคที่ได้รับเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเรียบร้อยแล้วตามความเป็นจริง”

(๒) ในปี ๒๕๔๖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาพรรคให้พรรคก้าวหน้า รวม ๔ งวด เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท ดังนี้

งวดที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม) โอนเงินให้พรรคก้าวหน้าสำหรับสาขาที่พรรคก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน รวม ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท ซึ่งพรรคก้าวหน้าได้รายงานว่าได้ดำเนินการส่งเงินให้สาขาพรรคดังกล่าวแล้ว จำนวน ๑๐ สาขา เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

พรรคก้าวหน้าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๔๖ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามมาตรา ๖๒ ว่า “พรรคก้าวหน้าได้เบิกจ่ายเงินและโอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้แก่สาขาพรรคที่ได้รับเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเรียบร้อยแล้วถูกต้องตามความเป็นจริง”

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรายงานการส่งเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้สาขาและรายงานการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ แล้วพบว่า การจ่ายเงินของพรรคก้าวหน้าอาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ขอรับการสนับสนุน จึงได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีสาขาของพรรคก้าวหน้าตั้งอยู่ทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการรับเงินของสาขาว่า ได้รับเงินสนับสนุนตามสิทธิที่พรรคขอรับการสนับสนุนหรือไม่ โดยให้สอบข้อเท็จจริงจากผู้ที่ลงลายมือชื่อเป็นผู้รับเงินตามใบสำคัญรับเงินที่พรรคก้าวหน้ารายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ และบันทึกถ้อยคำประธานสาขาหรือเหรัญญิกสาขาที่มีชื่อเป็นผู้ลงนามในใบสำคัญรับเงินแล้ว จำนวน ๗ สาขา ได้แก่สาขาพรรคลำดับที่ ๒, ๓, ๔, ๑๑, ๑๔, ๑๖ และ ๒๔ ซึ่งได้ข้อเท็จจริงว่า

จากการตรวจสอบผู้ลงนามในใบรับเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาดังต่อไปนี้

๑. สาขาที่ ๒ จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏจากถ้อยคำของนายเทียน ฉิมงาม เหรัญญิกสาขา
๒. สาขาที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏจากถ้อยคำของนายฉัตรพันธ์ มัทพันธ์ ประธานสาขา
๓. สาขาที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น ปรากฏจากถ้อยคำของนายอ้วย คาจักร ประธานสาขา สาขาที่ ๑๔ จังหวัดขอนแก่น ปรากฏจากถ้อยคำของนางบัวขาว หอมสมบัติ เหรัญญิกสาขา

๔. สาขาที่ ๑๑ จังหวัดเลย ปรากฏจากถ้อยคำของนายณัฐพงษ์ ศรีประเสริฐ เภรัญญิกสาขา

๕. สาขาที่ ๑๗ จังหวัดตาก ปรากฏจากถ้อยคำของนายอุทิศ ชำนิบรรณการ ประธานสาขา

๖. สาขาที่ ๒๔ จังหวัดอุดรธานี ปรากฏจากถ้อยคำของนายบุญตา ทอนเสนา ประธานสาขา

ผู้มีชื่อทั้งหมดซึ่งเป็นเหรัญญิกและประธานสาขาของพรรคล้วนให้ถ้อยคำตรงกับทุกคนว่า ได้ลงลายมือชื่อไว้ในใบรับเงินที่โอนมาให้สาขาพรรคจริง แต่ตัวเงินไม่เคยได้รับ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ดำเนินการเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคก้าวหน้าชี้แจงพร้อมทั้งเอกสารหลักฐาน ถึงเหตุดังกล่าวข้างต้น

พรรคก้าวหน้าได้มีหนังสือชี้แจงว่า “หลักฐานลายมือชื่อผู้รับเงินดังกล่าวเป็นลายมือชื่อผู้ที่ได้รับเงินไปจริง โดยบางสาขาได้เซ็นชื่อไว้ล่วงหน้าเพื่อขอเบิกเงินค่าสาธารณูปโภคดังกล่าวทรวงจากพรรคไปใช้ก่อน โดยอ้างความเดือดร้อน เพราะการจ่ายเงินค่าสาธารณูปโภคของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองนั้นล่าช้า ฉะนั้นการปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นไปตามกระบวนการบริหารจัดการเป็นการภายในของพรรคก้าวหน้า ประกอบกับคณะกรรมการสาขาพรรคต่าง ๆ ผู้รับผิดชอบบางคนอาจจะจำไม่ได้ หรือลืม หรือจำสับสนแล้วอ้างว่าไม่ได้รับเงินดังกล่าว พรรคก้าวหน้าได้จ่ายเงินอุดหนุนแก่บางสาขามากกว่างบประมาณที่จะได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง”

ผู้สอบบัญชีพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๕ ได้สรุปรายงานผลการตรวจสอบบัญชี เฉพาะปี ๒๕๔๕ ของพรรคก้าวหน้า ปรากฏว่า การส่งเงินให้สาขาพรรคทั้ง ๔ งวด ซึ่งมีใบสำคัญรับเงินที่พรรคก้าวหน้านำมาแสดงต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโอนเงินงวดถัดไปให้แก่พรรคก้าวหน้านั้น มีลักษณะเป็นเอกสารชุดเดียวกันโดยใช้วิธีทำซ้ำ (ถ่ายเอกสาร) และลายมือชื่อผู้รับเงินและผู้จ่ายเงินมีลักษณะเหมือนกันและวางอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน เมื่อตรวจสอบจากงบการเงินของพรรคก้าวหน้า ปรากฏว่า พรรคจัดทำและตกแต่งงบการเงินของสาขาโดยลงรายการในบัญชีเป็นที่ว่าได้รับเงินสด - เงินสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่พรรคก้าวหน้า โดยใช้หลักฐานดังกล่าวข้างต้นมาประกอบการลงรายการในบัญชี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคก้าวหน้าส่งต้นฉบับจริงของใบสำคัญรับเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขา ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ เพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งพรรคก้าวหน้ามีหนังสือตอบนายทะเบียนพรรคการเมือง สรุปว่า “ได้ส่งเอกสารดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๐

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้ว ตามหนังสือนำส่งเลขที่ ก.น. ๐๓๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๐ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๖”

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการรับเอกสารที่พรรคก้าวหน้าอ้างว่า ได้นำส่งเอกสารตามหนังสือ ก.น. ๐๓๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๐ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๖ แล้ว แต่ไม่ปรากฏว่า มีการลงรับหนังสือดังกล่าวทั้งในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักกิจการบริหารการสนับสนุนโดยรัฐ และฝ่ายปฏิบัติการสนับสนุน แต่อย่างใด

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า

(๑) พรรคก้าวหน้าใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามกฎหมายซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากพรรคก้าวหน้าไม่ได้ส่งเงินหรือส่งเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรคไม่ครบตามจำนวนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้การสนับสนุน แต่กลับรายงานว่าได้ส่งเงินให้สาขาพรรคครบถ้วนตามที่ได้รับการสนับสนุนแล้ว และพรรคไม่อาจชี้แจงหรือนำหลักฐานมาหักล้างข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวได้ และพรรคก้าวหน้ารายงานการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามความเป็นจริงซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ ซึ่งในกรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคก้าวหน้าต่อพนักงานสอบสวน เพื่อขอให้ดำเนินคดีอาญาแจ้งความอันเป็นเท็จ และจัดทำและใช้เอกสารปลอมอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและรับไว้พิจารณาวินิจฉัยพร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคก้าวหน้า เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖

พรรคก้าวหน้าไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคก้าวหน้าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พิจารณาแล้ว พระรการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ เกี่ยวกับเงินสนับสนุนในเรื่องค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๑ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้จ่ายเงินในเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งต่อมาได้มีประกาศของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพระรการเมือง เรื่อง วิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพระรการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ข้อ ๔ กำหนดว่า “เมื่อพระรการเมืองได้รับเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพระรการเมืองตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พระรการเมืองแล้ว ให้พระรการเมืองส่งเงินให้สาขาพระรการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และวรรคสอง กำหนดว่าเมื่อพระรการเมืองได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว พระรการเมืองต้องรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพระรการเมืองให้นายทะเบียนพระรการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งเงินให้แก่สาขาพระรการเมือง”

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ ในปี ๒๕๔๕ จำนวน ๔ งวด รวมเป็นเงิน ๕๕,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด รวมเป็นเงิน ๗๒,๐๐๐ บาท แล้ว ต้องส่งเงินให้สาขาพระรการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งการโอนเงิน และพระรคต้องรายงานการส่งเงินพร้อมทั้งเอกสารการส่งเงินหรือโอนเงิน หรือการรับเงินของสาขาให้นายทะเบียนพระรการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระรคได้ดำเนินการตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว และพระรคกำหนดได้ว่ารายงานว่าได้ส่งเงินทุกงวดแล้ว ผู้ร้องได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรายงานการส่งเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ พบว่าสาขาของพระรคหลายสาขามีได้รับเงินสนับสนุนหรือได้รับบางงวด หรือมีลายมือชื่อรับเงินในใบสำคัญรับเงินแต่ไม่ได้รับเงิน เป็นต้น เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ส่งเงินให้สาขาพระรคจริงหรือได้ส่งแต่เพียงบางงวด และปรากฏว่า มีการลงชื่อในใบสำคัญรับเงินแต่ยังมิได้รับเงินจริง จึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

ข้อที่ว่า ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖ ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ ว่า ได้เบิกจ่ายเงินและโอนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ในรอบปีทั้งสองให้แก่สาขาพรรคที่ได้รับเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเรียบร้อยแล้ว แต่จากการตรวจสอบของผู้ร้อง พบว่า สาขาพรรคหลายสาขาไม่เคยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ และไม่เคยลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับจ่ายเงินแต่อย่างใด และผู้ร้องได้ตรวจพบว่า ใบสำคัญรับเงินที่พรรคก้าวหน้านำมาแสดงต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้โอนเงินงวดถัดไปให้แก่พรรคก้าวหน้านั้น มีลักษณะเป็นเอกสารชุดเดียวกัน โดยใช้วิธีทำซ้ำ (ถ่ายเอกสาร) และลายมือชื่อผู้รับเงินและผู้จ่ายเงิน มีลักษณะเหมือนกัน และวางอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน เมื่อตรวจสอบจากงบการเงินของพรรคก้าวหน้าปรากฏว่า พรรคจัดทำและตกแต่งงบการเงินของสาขาโดยลงรายการในบัญชีเป็นเท็จว่า ได้รับเงินสด – เงินสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่พรรคก้าวหน้า โดยใช้หลักฐานดังกล่าวข้างต้นมาประกอบการลงรายการในบัญชี และเมื่อผู้ร้องมีหนังสือขอให้พรรคก้าวหน้าส่งต้นฉบับจริงของใบสำคัญรับเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ เพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แต่พรรคก้าวหน้าไม่สามารถส่งเอกสารดังกล่าวให้ตรวจสอบได้ ที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าหลักฐานลายมือชื่อผู้รับเงินดังกล่าว เป็นลายมือชื่อผู้ที่ได้รับเงินไปจริง โดยบางสาขาได้เซ็นชื่อไว้ล่วงหน้าเพื่อขอเบิกเงินค่าสาธารณูปโภคดังกล่าว ทดรองจากพรรคไปใช้ก่อนโดยอ้างความเดือดร้อน เพราะการจ่ายเงินค่าสาธารณูปโภคของกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองนั้นล่าช้า ฉะนั้น การปฏิบัติกรต่าง ๆ เป็นไปตามกระบวนการบริหารจัดการเป็นการภายในของพรรคก้าวหน้า ประกอบกับคณะกรรมการสาขาพรรคต่าง ๆ ผู้รับผิดชอบบางคนอาจจะจำไม่ได้หรือลืมหรือจำสับสน แล้วอ้างว่าไม่ได้รับเงินดังกล่าว เป็นคำกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่มีพยานอื่นสนับสนุน จึงเลื่อนลอยไม่มีน้ำหนักให้รับฟังได้ หากผู้ร้องใช้จ่ายเงินไปอย่างใดก็ควรที่จะรายงานไปตามความเป็นจริงว่าส่งให้แก่สาขาพรรคใดบ้าง และสาขาพรรคใดที่ไม่ได้ส่งให้มีใบรายงานว่าจ่ายเงินให้สาขาพรรคเรียบร้อยแล้ว และสมาชิกพรรคที่ให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เชื่อได้ว่า ได้ให้ถ้อยคำตามความเป็นจริง เพราะการส่งเงินดังกล่าวมีเพียงปีละ ๔ งวด ไม่น่าเชื่อว่าจะเกิดจากการหลงลืมหรือจำสับสนแต่อย่างใด

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ อีกกรณีหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายพันธ์ จันทระพาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคก้าวหน้าได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัยว่า การให้ยุบพรรคการเมืองเพราะมีการโอนเงินกองทุนสนับสนุนพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง เป็นการกำหนดสภาพบังคับเกินกว่าเหตุทำให้เกิดความเสียหายแก่กรรมการบริหารพรรคและสมาชิกพรรคที่มีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับใช้จ่ายเงินรายการที่มีปัญหา กรณีจึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ ว่าด้วยเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการตามเจตนารมณ์ทางการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญไม่พึงบังคับให้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ให้ยุบพรรค

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคก้าวหน้า

นายปรีชา เฉลิมวณิชช์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ